

**СТРАТЕГИЯ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕТИЧНО ОБЛЕКЛО, ЧРЕЗ
ОПТИМАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСА И НУЛЕВ ОТПАДЪК**
Теодора Тодорова Спасова - Национална художествена академия

**A STRATEGY FOR THE ESTABLISHMENT OF ETHICAL CLOTHING,
THROUGH OPTIMAL USE OF RESOURCES AND ZERO WASTE**
Teodora Todorova Spasova - National Academy of Arts

ABSTRACT:

In this report, my main goal is to outline a strategy through the elements of ecological balance, social momentum and its modern business realization. These elements lead to a result where the garment itself is ethical especially in a zero-waste manufacturing process.

In this case I have based the strategy on the following four principles:

First: The appliance of a mathematical method for optimal use of resources is a technological segment which minimizes the waste resulting from the cutting of fabrics.

Second: Currently the society is facing potential catastrophic consequences due to the irresponsible environmental pollution created. That is what gave me reason to think about how to create fashion that can help protect and not damage the environment as it often happens. Here I apply the principle of ethical fashion using only natural fabrics, Boro technique and slow fashion. Third: Applying the principle of creating authoritative Boro technique textile by using the minimum quantities of waste left after the optimal use of resources.

Fourth: The question here is how can present everything said so far to the society so that it can be used and useful to the consumer. The solution is through the incorporation of ethical garments in Boro technique in a complete fashion collection for the daily/streetwear style.

It is well-known fact that the consumption in the fashion industry is unreasonably high. I believe that the outcome of this business strategy can incorporate reasonable consumption.

Keywords: ecological, fashion, ethic, business, boro, sustainability, moral

Резюме

В този доклад се стремя да изложа една стратегия, чрез елементите на екологичния баланс, социалния момент и съвременната му бизнес реализация. Тези елементи, довеждат до резултат облеклото само по себе си да бъде етично и то при производствен процес с нулев отпадък.

За целта съм базирала стратегията върху следните четири принципа:

Първо: Прилагането на математическия метод за оптимално използване на ресурсите е технологичен сегмент, който свежда до минимум получения след разкрояването на материите отпадък.

Второ: В момента обществото е изправено пред катастрофални последици от безотговорното замърсяване на околната среда. И точно това

ми даде повод да се замисля, как да създам мода, която да съдейства за опазването, а не да вреди на околната среда, както много често се случва. Тук прилагам принципа на етичната мода, използвайки естествени материци, „Боро“ техника и нетенденциозно облекло – бавна мода.

Трето: Прилагане на принципа за изграждане на авторски „Боро“ текстил, чрез използване на минималните количества отпадък останали след оптималното използване на ресурсите.

Четвърто: Въпроса е как казаното до тук да го представим на обществото така, че бъде използвано и полезно за потребителя. Чрез внедряване на етичните авторски облекла с „Боро“ техника в цялостна модна колекция за ежедневно облекло/уличен стил - „street wear“.

Известен е факта, че консумацията в модната индустрия е необосновано разточителна. Смятам, че резултата от тази бизнес стратегия ще бъде внедряване на разумна консумация.

ВЪВЕДЕНИЕ

Модната сфера е толкова мащабна, че в изграждането на моден продукт могат да бъдат включени практики и познания от всички сфери, биология, астрономия, философия, психология, езотерика, фолклор, естетика, етика, политика, икономика, маркетинг, реклама, PR, журналистика, фотография, вътрешно оформление, индустриален дизайн, музика, текстилознание, конструиране, моделиране, моден дизайн и други. Може да се изброява до без край, но най-същественото е модната марка, която произвежда и представя продукт пред обществото, да се изгражда „сама за себе си и да има идеална цел“. В добрия случай, „идеалната цел ще бъде обвързана с етика към един по-добър и чист свят. Облика, който се представя пред обществото да има разумно позитивно послание за публиката. Целта ми е да внесе етичност, коректност, прецизност, чрез модата в битката ни за по-добър и чист свят. Модната марка с която се представяме пред обществото да бъде едно позитивно, добре премерено и смислено послание.

В този доклад имам за цел да представя екологично решение под формата на бизнес стратегия за изграждане на ежедневно облекло. Модата е феномен, който силно се влияе от всички теми и събития, които вълнуват обществото. Пряко свързан с консумацията на обществото в което живеем, но и обвързан със социологически ситуации с позитивна цел. Има моменти, в които целият свят „говори“, за екологична криза. И точно такъв момент е изключително подходящ да се представи на обществото по един разумен начин за усвояване на естетика, моден продукт и лична позиция. Тук искам да насоча вашето внимание в доклада ми. Моята стратегия за изграждане на един балансиран продукт, естетичен, моден и в същото време отразяващ личната ми позиция по въпроса.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Идеалната цел на този доклад е да създаде бизнес стратегия за изграждане на съвременен продукт, базирайки се на четири принципа, като отправни точки. Икономически, социологически, исторически и съвременен.

За икономически принцип се основавам на математичните модели в сегмента „Изследване на операциите“, разглеждащ принципа за оптималното използване на ресурсите, известен като универсален математически инструмент за свеждане на загубите на ресурс до минимум. Независимо в каква област. Изследване на операциите е количествено измерение на здрави смисъл.¹

Фиг. 1. Схема - Цел на доклада

Разглеждайки сегмента Изследване на операциите тръгвам от самата същност. Операции (operations)² са дейностите, които осъществява дадена система за постигане на своите цели. Изследване (research) е процесът на анализ на дейностите на дадена система, чрез системни и научни методи. Следователно, изследване на операциите е научно звено за анализ управлението на организация и системи. Един от принципите, които са разглеждани е приложим пряко в този доклад. Математическият принцип за оптимално използване на ресурса е идеално приложим в модната индустрия.

Ресурсът в модата основно е текстилни тъкани, нетъкани, плетени материи и кожа. На фона на огромния отпадък, който се получава от вече произведените облекла ме подтиква да се замисля, поне при производство да се намали или сведе до минимум отпадъка. Този метод е познат и приложим както, чрез ръчно разкрояване на текстила, така и програмиран в различните софтуери за конструиране и разкрояване на облекло.

Приложим е като се анализира цялото работно поле на текстила, вземе се лицето, формата и допълнителните необходими от посока на нишка на текстила, хав на материала, десен и прочие. Необходимите елементи за разкрояване се поставят максимално рационално върху материала, съобразени с горе описаните необходими и след това следва процес на изрязване на елементите необходими за производство на дадено изделие.

¹ „Изследване на операциите и управление на качеството“ - Пламен Петров, ИСК при УНСС, 1984 г.

² Атанасов Бойко Иванов, Николаев Росен Николаев, Милкова Танка Василева, Михайлов Деян Георгиев, Изследване на операциите, Издателство наука, ISBN0814-6, 2015

Фиг. 2. StyleCAD – Pattern Design, Grading & Marking System. <https://www.texttechnika.com/CAD/StyleCAD/bg.php> (15.08.2019)

След прилагането на математическия метод за оптимално използване на ресурсите, все пак остава отпадъчен материал, който може да се използва за изграждане на авторски текстил. За целта е необходимо да се събират всички изрезки от материалите, които са останали след процеса на разкрояване.

Този процес е изключително рентабилен от бизнес гледна точка, защото източника на материал е без никакъв финансов ресурс. Същевременно лишаваме околната среда от голямо количество отпадък.

Това не е процес на рециклиране, а процес с нулев отпадък.

Как е възможно това? Възможно е, когато в дизайн процеса се обърне внимание на ръчния труд, етичното и естетическо възпитание на екипа, стоящ зад модната марка.

Тук се базираме на втория принцип в този доклад – историческият. Прилагане на стара техника за изграждане на текстил. В учебното издание „Стари техники“ от доц. д-р Анна Аврамора описва изключително добре произхода на текстилната техника Боро: „Вого е японска дума, означаваща „дрипави парцали“. Подобно на ранните американски „пачуърк“ юргани боро текстилът разказва много. Кръпка върху кръпка и дупка върху дупка, прошита със сашико (sashiko - бродиране с тропоски) и придаване на по-голяма здравина на текстила, като се добавят допълнителни слоеве плат. Това е правило да се увеличи продължителността на живота на облеклото.“³ В случая тук се увеличава оптималното използване на ресурса и се намалява разхода на материал.

Има няколко варианта за използване на количествата изрезки – машинно или ръчно. Чрез зашиване, оплитане чрез плетачни техники, филцоване с вълна на изрезките или авторски текстил наречен „fiber bond“ върху който работя в момента. Fiber Bond представя съвкупност от изброените техники по уникален начин намиращ за пръв път изява в създадената от мен марка за облекла Minoar.

Най-разпространения начин за обединяване на парчетата материал е зашиване.

³Аврамова Анна Георгиева, СТАРО НОВО - НОВО СТАРО, Национална Художествена Академия, ISBN: 978-954-2988-16-8, 2014, стр. 27

Съединени чрез различни техники – ръчни или машинни. Техники за зашиване на ръка чрез ръчен бод, зашиване чрез права машина, съединяване чрез оверлог с вътрешни резерви и съединяване посредством покривна машина. В този вид текстил, могат да се приложат всички съединителни машини и ръчни техники.

Фиг. 3. Ръчна „боро техника“ <https://indigoniche.com/2018/08/30/what-is-boro/> (15.08.2019)

Фиг. 4. Машинна „боро техника“
Some of Keiko Futatsuya's boro work, exhibited at the Brisbane Craft & Quilt Fair in 2016 <https://indigoniche.com/2018/08/30/what-is-boro/> (15.08.2019)

Фиг. 5. Боро, чрез плетачна техника. Миноар, колекция Терра. <https://www.minoar.com/terra-series/>

Фиг. 6. Боро, чрез филц. Шал от FELT by Natalie
<http://nataliegroeneveld.com/> (15.08.2019)

Фиг. 7. Боро, техника "fiber bond" Жилетка MINOAR
<https://www.minoar.com/product/boro-fiber-bond-blazer-jacket/> (15.08.2019)

При всички варианти на обединяване на текстила има три типа оформление (композиране) на материала – на голямо количество метри плат, на пано/блок или под формата на точна кройка.

Първи тип: На цялостен текстил - взима се работно пространство, за пример ширина 140 см и дължина в зависимост от необходимия разход. След това следва процес на композиране на парченцата материал, спрямо естетическите виждания на дизайн екипа. След него следва процес на зашиване и кроене.

Фиг. 8. Ролки боро текстил
<https://www.tomboco.com.au/japanese-textiles>
 (05.08.2019)

Втори тип: На пано (блок). Избират се размери за правоъгълно пространство, в което се нанасят един или няколко елемента от кройката на изделието. След това следва процес на композиране на парченцата материал, спрямо естетическите виждания на дизайн екипа. След него следва процес на зашиване и кроене.

Фиг. 9. Боро текстил на блок/пано
https://www.etsy.com/listing/654824073/reserved-long-boro-textile-japanese?show_sold_out_detail=1
 (05.08.2019)

Трети тип: Подреждане на парченцата материал директно под формата на елементите от кройката на продукта, който ще се изработва спрямо естетическите виждания на дизайн екипа. След него следва процес на зашиване и кроене.

Фиг. 10. „боро под формата на кройка“
<https://www.designsponge.com/2015/05/three-easy-ways-to-mend-fabric-inspired-by-japanese-fabric.html>
 (15.08.2019)

И трите елемента са приложими в голямо и малко производство, имащо за цел да създава етични продукти с нулев отпадък.

При първите два типа, след разкрояване остава материал, който може да се използва при следващо изделие. А при третия вариант отпадъка е равен на НУЛА. Той е най-бавен и за него е необходима голяма прецизност, но най-рационален от към отпадък.

За техниката „fiber bond“, която разработвам прилагаме само третия тип процес за използване на отпадъчен текстил, а именно с нулев отпадък.

Освен използването на отпадъчния материал допринасящ за екологичното производство е нужно облеклата да са създадени от естествени материи. Защото една материята от естествена нишка не вреди на околната среда, както и на човешкото тяло. Това една от основните стратегии, реализирана в марката Minoar, която ръководя.

Стигайки до околната среда и замърсяването идва момента за третият принцип в този доклад – социологическият.

Един от основните инструменти на модата е да комуникира. Социалния момент в нашата сфера е водещ при изграждането на концепция за модна марка, модна колекция и моден продукт. Социологическото поставяне на посланието е водещо при разпространението на модните марки.

В днешно време все повече марки обръщат внимание на мнението на публиката и от какво се вълнува тя. Същевременно една добре развивала се модната марка може да бъде един успешен разпространител на етичност и разумна консумация.

В 21 век модните марки са основополагащи в поведението, визията и начина на живот в обществото.

Поради тази причина всяка марка е редно да има мисия, да бъде свят изпълнен с намерения и послания. Редно е още с основаването на марката мениджъра да изгради мисията на марката с разумна цел. Това е формулата за добро начало на модна марка:

Фирмени ценности + визия + мисия = УСПЕХ

Модната индустрия в днешно време заема изключително голям дял от бита на човечеството. За два века създателите на облекло и аксесоари от занаятчийски са превръщат в творци, а днес 21 век модата е феномен влияещ дори върху начина на живот, така наречения „Fashion lifestyle“.

Модната марка може да се превърне в институция, стига да се изгради и организира правилно при спазване на строга дисциплина.

Институцията сама по себе си е общност, която сама създава правилата, спрямо своята политика и възприятия, налага начина на възприемане и на организиране света около нея.

Създавайки една модна марка, като самостоятелна институция, екипът зад нея ще има възможност да реализира своето творчество без да се съобразява с чужди догми, правила и ограничения. Изграждайки индивидуален самостоятелен процес на създаване, разпространение и продажба. Модната марка ще бъде независима от политиката и психологията на външни институции, които могат да попречат на развитието и дори да го елиминират.

Когато институцията „модна марка“ разпространява послания, чрез които подтиква публиката да бъде разумна в употребата на облекло. За пример да купи палто, което е изработено качествено от висококачествени материали и с дизайн, който и „утре“ ще се вписва в ежедневното облекло. Това е един пример за етична и „бавна мода“.

А именно създаване на качествени облекла с качествени материи и дизайн, които не са съобразени от бързо идващите и бързо отминаващи тенденции - дизайн, който служи на тялото и обогатява естетическото съзнание на потребителя. Такъв дизайн е трудно постижим, но той е най-устойчив и най-целесъобразен за времената в които живеем.

Обединявайки горе описаните процеси лесно може да се създаде колекция облекла с неотминаващ дизайн. Тук детайлите в колекцията ще са с индивидуален произход, който не може да се изконсумира бързо, защото бързата консумация е правопрпорционална на масовият продукт, който има за цел да бъде бързо възприет и бързо да бъде употребен, последван от ненужност и желание за нещо ново.

Когато продуктът бива създаден с иновативен и индивидуален дизайн, а именно с бора техниката, индивидуалността е неминуема. Този продукт носи в себе си сериозен характер, който не може да бъде масов.

Тук идва момента за четвъртия принцип необходима за тази бизнес-дизайн стратегия, а именно базиран на съвременността.

В днешно време модната индустрия е с толкова големи мащаби, че е като един вулкан който непрестанно бълва лава. Ежедневно се произвеждат милиони количества облекла и аксесоари. Тенденциите вече не се менят сезонно, а ежемесечно. Може да се каже, че при пускането на един продукт на пазара, той вече е „демоде“.

Това модно торнадо е с толкова бърза скорост, че много трудно един продукт с „висок дизайн“, представляващ

бавната мода, може да влезе в съзнанието на потребителите, които се движат в торнадото на модната индустрия.

Тук моето предложение е да се предостави продукт с неотминаващ дизайн, като „Гроянски кон“ в колекция с лесно възприемчива употреба. В тенденцията да се внедри атенденция с цел забавяне на отминаването на продукта и резултат „бавна“ употреба.

Облеклата създадени с нулев отпадък да бъдат внедрени в една ежедневна колекция, която се консумира лесно. Така потребителя няма да бъде уплашен от прекалено високият дизайн процес. Ще възприеме „бавният продукт“, като част от ежедневното си облекло.

Стратегията бива изключително рентабилна и затвърждаваща дизайна на колекцията. В дизайн процеса първо се произвеждат облеклата по класически начин, прилагайки математическия метод за оптимално използване на ресурсите. Следва съхранение на всички текстилни остатъци от облеклата в дадената колекция. След завършване на мостриране или производство се произвеждат продукти в същата стилистика и таргет група, но от остатъчния материал, чрез боро техника.

По този начин има сериозно обединяване на цялата колекция в един или няколко продукта.

Изградих колекцията в стилистиката на уличната мода с една изключително добре установена тенденция и сериозно голяма таргет група, като по този начин лесно могат да се интегрират облекла създадени с нулев отпадък в ежедневната употреба на потребителя.

Фиг. 11. Колекция „Главна Теория“ – дизайн Теодора Спасова, магистър НХА – 2018 г.

Важен момент в подобна стратегия за изграждане на модна колекция е постепенното представяне на тези продукти. Колекцията бива изградена от класически продукти – произведени по стандартен тип, чрез скрояване от пълен метраж плат.

Фиг. 12. Колекция „Главна Теория“ – дизайн Теодора Спасова, магистър НХА – 2018 г.

Фиг. 13. Колекция „Главна Теория“ – дизайн Теодора Спасова, магистър НХА – 2018 г.

Вторите обединяващи продукти са така наречените преходни със загатнат елемент на използване на остатъчен материал. Третите са облеклата с нулев отпадък, изградени изцяло от остатъците на цялата колекция.

Фиг. 14. Класически облекла от колекция „Главна Теория“ – дизайн Теодора Спасова, магистър НХА – 2018 г.

Фиг. 15. Класически облекла от колекция „Главна Теория“ – дизайн Теодора Спасова, магистър НХА – 2018 г.

Фиг. 16. Преходни облекла от колекция „Главна Теория“ – дизайн Теодора Спасова, магистър НХА – 2018 г.

Фиг. 17. Облекло създадено с нулев отпадък от колекция „Главна Теория“ – дизайн Теодора Спасова, магистър НХА – 2018 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В днешно време силата на модната индустрия е водеща в поведението и начина на живот на голяма маса от хора. Произвеждайки умно дизайн продукти, една модна марка може да бъде учител на таргет групата си. Предлагайки качествен дизайн на един потребител с етично послание и производство, това автоматично бива разпространено до още пет потребителя. Точно това вербално разпространение в ерата на глобализацията може да се употребява за разумни цели с разумна консумация.

Спазвайки тези четири принципа за реализиране на бизнес стратегия, вече 6 календарни години развивам успешно на международен пазар в модната марка, която управлявам.

REFERENCES/ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Атанасов Бойко Иванов, Николаев Росен Николаев, Милкова Танка Василева, Михайлов Деян Георгиев, Изследване на операциите, Издателство наука, ISBN 978-954-21-0814-6, 2015
- [2] Стефанов, И., Янева, А. Социологически измерения за изкуството, АНТОЛОГИЯ, Социологически модели на изкуството, АКСОНИ-ИЗДАТ, XXI-1, ISBN 954-8542-47-1
- [3] Стефанов, И., Янева, А. Социологически измерения за изкуството, АНТОЛОГИЯ, От оригинала до Кича: Социологически модели, АКСОНИ-ИЗДАТ, XXI-1, ISBN 954-8542-47-1
- [4] Аврамова Анна Георгиева, СТАРО НОВО - НОВО СТАРО, Национална Художествен Академия, ISBN: 978-954-2988-16-8, 2014
- [5] Hamdy A. Taha, Operations Research: An Introduction, Prentice Hall; 8th. Edition, 2006
- [6] Kandiller, Levent. Principles of Mathematics in Operations Research. ISBN: 978-0-387-37734-6
- [7] A. Ravindran, Don T. Phillips, James J. Solberg. Operations Research: Principles and Practice, 2nd Edition, ISBN: 978-0-471-08608-6, 1987

Доклад, презентирани на Втората браншова конференция „Тенденции и иновации в текстилната и модната индустрия“ 2019